

**Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(ένδειξη: τμήματα διετούς προετοιμασίας)**

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός: %
ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 28 / 1 / 2023 ΤΜΗΜΑ: N 31-32-33, 75-74-73 ☺ %

Διδαγμένο κείμενο

50 μονάδες

Πλούταρχος, *Περί Αλεξάνδρου τύχης και ἀρετῆς*, 6 329A-D

Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυματομένη πολιτεία τοῦ τῆν Στωικῶν αἴρεσιν καταβαλομένου Ζήνωνος εἰς ἓν τοῦτο συντείνει κεφάλαιον, ἵνα μὴ κατὰ πόλεις μηδὲ δήμους οἰκῶμεν ἰδίους ἕκαστοι διωρισμένοι δικαίους, ἀλλὰ πάντας ἀνθρώπους ἡγώμεθα δημότας καὶ πολίτας, εἷς δὲ βίος ἢ καὶ κόσμος, ὥσπερ ἀγέλης συννόμου νόμῳ κοινῶ συντρεφομένης. Τοῦτο Ζήνων μὲν ἔγραψεν ὥσπερ ὄναρ ἢ εἶδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος, Ἀλέξανδρος δὲ τῷ λόγῳ τὸ ἔργον παρέσχεν. Οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης συνεβούλευεν αὐτῷ, τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος, καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος τοῖς δ' ὡς ζῳοῖς ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολέμων πολλῶν καὶ φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινὸς ἦκεν θεόθεν ἀρμοστής καὶ διαλλακτῆς τῶν ὄλων νομιζῶν, οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος καὶ εἰς ταῦτο συννεγκῶν τὰ πανταχόθεν, ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ μίξας τοὺς βίους καὶ τὰ ἤθη. καὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς διαίτας, πατρίδα μὲν τὴν οἰκουμένην προσέταξεν ἡγεῖσθαι πάντας, ἀκρόπολιν δὲ καὶ φρουρὰν τὸ στρατόπεδον, συγγενεῖς δὲ τοὺς ἀγαθοὺς, ἀλλοφύλους δὲ τοὺς πονηροὺς· τὸ δ' Ἕλληνικὸν καὶ βαρβαρικὸν μὴ χλαμύδι μηδὲ πέλιτῃ μηδ' ἀκινάκη μηδὲ κἀνδύδι διορίζειν, ἀλλὰ τὸ μὲν Ἕλληνικὸν ἀρετῇ τὸ δὲ βαρβαρικὸν κακίᾳ τεκμαίρεσθαι, κοινὰς δ' ἐσθῆτας ἡγεῖσθαι καὶ τραπέζας καὶ γάμους καὶ διαίτας, δι' αἵματος καὶ τέκνων ἀνακεραννυμένους.

A1. Στηριζόμενοι στο δοθέν κείμενο του Πλουτάρχου να αντιστοιχίσετε τις θεωρητικές προτάσεις ή ενέργειες της στήλης Α' με το κατάλληλο πρόσωπο της στήλης Β, γράφοντας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στο κάθε στοιχείο της στήλης Α', το σωστό όνομα. (6 μονάδες)

στήλη Α'	στήλη Β'
α. Διαφορετική συμπεριφορά απέναντι σε Έλληνες και σε βαρβάρους.	- Αριστοτέλης
β. Συμφιλίωση όλων των ανθρώπων είτε με την πειθώ είτε με τη βία.	- Ζήνων
γ. Θεώρηση όλων των ανθρώπων ως συμπολιτών.	- Αλέξανδρος
δ. Κατάργηση του επιμέρους δικαίου των διαφορετικών πόλεων.	
ε. Διάκριση μεταξύ Ελλήνων και βαρβάρων με βάση το ηθικό κριτήριο.	
στ. Ενοποίηση του καθημερινού τρόπου ζωής μέσω επιμειξιών.	

A2.α. «τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελόμενος»: σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η έκφραση τῶν μὲν, που έχει εδώ αντωνυμική σημασία;

A2.β. «οὓς τῷ λόγῳ μὴ συνῆγε τοῖς ὅπλοις βιαζόμενος»: σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία οὓς; (4 μονάδες)

Μονάδες 10

10'

B1. «Καὶ μὴν ἡ πολὺ θαυματομένη πολιτεία ... ὥσπερ ὄναρ ἢ εἶδωλον εὐνομίας φιλοσόφου καὶ πολιτείας ἀνατυπωσάμενος»: να παρουσιάσετε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουν την πατρίδα και την εὐνομία οι στωικοί φιλόσοφοι, αξιοποιώντας τις πληροφορίες και τις 2 παρομοιώσεις του δοθέντος αποσπάσματος.

Μονάδες 10

25'

B2. Να συγκρίνετε την εικόνα που σχηματίζεται για το έργο και την προσωπικότητα του Αλεξάνδρου με βάση το διδαγμένο απόσπασμα από τον Πλούταρχο και το παρακάτω παράλληλο κείμενο από το έργο του Αρριανού.¹

Αρριανός, Αλεξάνδρου Ανάβασις (7.9.1-7.10.1), αποσπάσματα. (μτφρ. Θ.Χ. Σαρικάκης)

Το 324 πΧ ο Αλέξανδρος ανακοίνωσε στην πόλη Ωπη της αρχαίας Ασσυρίας στους Μακεδόνες στρατιώτες του ότι όσοι δεν μπορούσαν να πολεμούν πια λόγω ηλικίας ή τραυματισμού μπορούσαν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Οι Μακεδόνες όμως που ήταν πολύ δυσαρεστημένοι με την πολιτική του Αλεξάνδρου απέναντι στους αλλόφυλους, ζήτησαν να τους απολύσει όλους και να εκστρατεύσει μόνος με τους βαρβάρους του! Ο Αλέξανδρος διέταξε να εκτελεστούν οι πρωταίτιοι αυτής της ανυπακοής και στη συνέχεια εκφώνησε στους αγανακτισμένους Μακεδόνες έναν λόγο, κάνοντας απολογισμό του έργου του:

«Μακεδόνες, με αυτόν εδώ τον λόγο που σας απευθύνω δεν επιδιώκω να ανακόψω την ορμή σας για επιστροφή στην πατρίδα —μπορείτε να πάτε όπου θέλετε χάρη σε μένα— αλλά να σας κάνω να καταλάβετε πώς εσείς φερθήκατε σε μένα και τί έχετε γίνει τώρα που φεύγετε. Και θα αρχίσω τον λόγο μου πρώτα από τον πατέρα μου, τον Φίλιππο (...). Ο Φίλιππος σας παρέλαβε περιπλανώμενους και φτωχούς να βόσχετε λίγα πρόβατα επάνω στα βουνά, ντυμένοι με προβιές (...). Αντί για τις προβιές σας έδωσε να φοράτε χλαμύδες και σας κατέβασε από τα βουνά στις πεδιάδες και σας έκανε ικανούς να πολεμάτε τους βαρβάρους γείτονές μας. Από δούλους και υπηκόους σας κατέστησε ηγεμόνες εκείνων ακριβώς των βαρβάρων (...). Αν οι ευεργεσίες του πατέρα μου εξετασθούν μόνες τους, είναι μεγάλες, είναι όμως βέβαια μικρές αν συγκριθούν με τις δικές μου!

Γιατί εγώ ξεκίνησα από τη χώρα μας, που δεν μπορούσε καλά-καλά ούτε εσάς τους ίδιους να θρέψει και σας άνοιξα τα στενά του Ελλησπόντου, αν και κατά την εποχή εκείνη κυριαρχούσαν οι Πέρσες στην θάλασσα. Με το ιππικό μου νίκησα τους σατράπες του Δαρείου και προσάρτησα στο κράτος σας ολόκληρη την Ιωνία, καθώς και τις δύο Φρυγίες και τη Λυδία και με πολιορκία κυρίευσα τη Μίλητο. Όλες τις άλλες περιοχές που προσχώρησαν θεληματικά σε μένα, αφού τις κατέλαβα, τις έδωσα σε σας να τις εκμεταλλεύεσθε. (...) Εσείς σατράπες, εσείς στρατηγοί, εσείς ταξίαρχοι.

Όστε ύστερα από τόσους κόπους τί απομένει σε μένα τον ίδιο εκτός από αυτήν εδώ την πορφύρα και αυτό το στέμμα; Δεν έχω κρατήσει τίποτε για τον εαυτό μου, ούτε μπορεί κανένας να αποδείξει ότι έχω δικούς μου θησαυρούς εκτός από όσα φυλάγονται για σας. Ούτε άλλωστε έχω λόγους να φυλάγω για τον εαυτό μου θησαυρούς, εφόσον τρώγω την ίδια με σας τροφή και κοιμάμαι όπως και σεις. Και ξέρω καλά ότι μένω άγρυπνος για χάρη σας, ώστε να μπορείτε εσείς να κοιμάσθε ήσυχοι. (...) Νικητές σας οδηγώ μέσα από όλη τη γη και τη θάλασσα, τους ποταμούς, τα βουνά και τις πεδιάδες. Έχω κάμει τον ίδιο με σας γάμο και τα παιδιά πολλών από σας θα είναι συγγενείς με τα παιδιά μου. (...)

Και τώρα όσους από σας δεν είναι αξιόμαχοι σκόπευα να τους στείλω πίσω, ώστε να είσθε αξιοζήλευτοι στους συμπατριώτες μας · επειδή όμως όλοι θέλετε να φύγετε, φύγετε όλοι. Και όταν επιστρέψετε στην πατρίδα, αναγγείλατε ότι τον βασιλιά σας τον Αλέξανδρο, που νίκησε τους Πέρσες και τους Μήδους · που ανέβηκε τον Καύκασο πέρα από τις πύλες της Κασπίας και πέρασε τον Όξο και ακόμη τον Ινδό ποταμό, τον οποίο κανένας άλλος εκτός από τον Διόνυσο δεν πέρασε · και που θα διέβαινε τον Ύφραση, αν εσείς δεν δειλιάζατε · που εισόρμησε στη μεγάλη και διέσχισε τη Γαδρωσία έρημο, την οποία κανένας μέχρι τώρα δεν πέρασε με στρατό (...) · που το ναυτικό του είχε περιπλεύσει την ακτή από την Ινδία μέχρι την Περσική θάλασσα · (αναγγείλετε λοιπόν στην πατρίδα ότι) μόλις επιστρέψατε στα Σούσα, τον εγκαταλείψατε και φύγατε, παραδίδοντας την προστασία του στους νικημένους βαρβάρους. Αυτά όταν τα αναγγείλετε, θα τα θεωρήσουν, νομίζω, ένδοξα κατορθώματα οι άνθρωποι και ευσεβείς πράξεις οι θεοί. Εμπρός, πηγαίνετε».

Μονάδες 10

35'

¹ πηγή κριτηρίου: Μπετσάκος, Παπαγεωργίου, Σαρρής, κ.α., Κριτήρια Αξιολόγησης στα Αρχαία Ελληνικά Γ' Λυκείου

B3. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες:

- α. Για την αγωγή του Αλέξανδρου ο Αριστοτέλης χρησιμοποίησε κατά κύριο λόγο τα ομηρικά έπη.
β. Όταν ο Αριστοτέλης επέστρεψε από τη Μακεδονία στην Αθήνα, μετά το 335 π.Χ., συνέχισε να διδάσκει στην Ακαδημία.
γ. Στο Α' βιβλίο των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* ο Αριστοτέλης ασχολείται με τη φύση και το περιεχόμενο της *εὐδαιμονίας*.
δ. Το *λόγον ἔχον* μέρος της ψυχής σχετίζεται με τις διανοητικές και ηθικές αρετές.
ε. Στα *Πολιτικά* η πόλη-κράτος είναι μία κοινότητα αποτελούμενη από κυβερνώντες και κυβερνώμενους.

Μονάδες 10

5'

B4. συντείνει, διωρισμένοι, ἀγέλης, χρώμενος, ἐνέπλησε: Για καθεμιά από τις λέξεις του διδαγμένου κειμένου να γράψετε ένα *ομόρριζο* ουσιαστικό ή επίθετο στη νέα ελληνική, καθένα από τα οποία θα εντάξετε στη συνέχεια (σε οποιαδήποτε μορφή τους), σε μια περίοδο λόγου.

Μονάδες 10

10'

Αδίδακτο κείμενο

50 μονάδες

Αδίδακτο κείμενο · Ίσοκράτους, Αρχίδαμος, 48 - 50

Το 366 π.Χ η Σπάρτη οδηγήθηκε σε πολιτική απομόνωση, καθώς οι Πελοποννήσιοι σύμμαχοί της υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης με τους Θηβαίους, αναγνωρίζοντας την ανεξαρτησία της Μεσσήνης - ένα πλήγμα για τα σπαρτιατικά συμφέροντα. Εδώ, ο βασιλόπαις Αρχίδαμος υποστηρίζει πως οι ηγεμονικές τάσεις της Θήβας θα σταματήσουν μόνο όταν πολεμήσουν εναντίον της Μεσσήνης.

[48] Απείπομεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, εἰ πάσας τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξετάζομεν (...) Ὅστις οὖν ὁρῶν τοσαύτας μεταβολὰς γεγενημένας ἐφ' ἡμῶν οἶεται παύσεσθαι, λίαν ἀνόητός ἐστι· ἀλλὰ δεῖ καρτερεῖν ἐπὶ τοῖς παροῦσι καὶ θαρρεῖν περὶ τῶν μελλόντων, ἐπισταμένους ὅτι τὰς τοιαύτας συμφορὰς αἱ πόλεις ἐπανορθοῦνται πολιτεία χρηστῇ καὶ ταῖς περὶ τὸν πόλεμον ἐμπειρίαις. Περὶ ὧν οὐδεὶς ἂν τολμήσειεν ἀντειπεῖν ὡς οὐ τὴν μὲν ἐμπειρίαν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἔχομεν, πολιτείαν δ' οἶαν εἶναι χρῆ παρὰ μόνοις ἡμῖν ἐστιν. Ὡν ὑπαρχόντων οὐκ ἔστιν ὅπως οὐκ ἄμεινον πράξομεν τῶν μηδετέρου τούτων πολλὴν ἐπιμέλειαν πεποιημένων. [49] Κατηγοροῦσι δέ τινες τοῦ πολέμου καὶ διεξέρονται τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ, τεκμηρίοις ἄλλοις τε πολλοῖς χρώμενοι καὶ μάλιστα τοῖς περὶ ἡμᾶς γεγενημένοις, καὶ θαυμάζουσιν εἴ τινες οὕτω χαλεπῶ καὶ παραβόλῳ πράγματι* πιστεύειν ἀξιοῦσιν. Ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν οἶδα διὰ τὸν πόλεμον μεγάλην εὐδαιμονίαν κτησαμένους, πολλοὺς δὲ τῆς ὑπαρχούσης ἀποστερηθέντας διὰ τὴν εἰρήνην. [50] Οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἀποτόμως οὔτε κακὸν οὔτ' ἀγαθὸν, ἀλλ' ὡς ἂν χρήσηται τις τοῖς πράγμασιν καὶ τοῖς καιροῖς, οὕτως ἀνάγκη καὶ τὸ τέλος ἐκβαίνειν ἐξ αὐτῶν. Χρῆ δὲ τοὺς μὲν εὖ πράττοντας τῆς εἰρήνης ἐπιθυμεῖν · ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ καταστάσει πλείστον ἂν τις χρόνον τὰ παρόντα διαφυλάξειεν · τοὺς δὲ δυστυχοῦντας τῷ πολέμῳ προσέχειν τὸν νοῦν · ἐκ γὰρ τῆς ταραχῆς καὶ τῆς καινουργίας θᾶπτον ἂν μεταβολῆς τύχοιεν.

* Λεξιλόγιο: παραβόλῳ πράγματι = παράτολμη επιχείρηση

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα (από τις §§ 48-49): «**Ἀπείποιμεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, ... καὶ παραβόλω πράγματι πιστεύειν ἀξιούσιν**»

Μονάδες 20 40'

Γ2. Τι υποστηρίζει ο Αρχίδαμος σχετικά με την ειρήνη και τον πόλεμο (§§ 49 - 50) ;

Μονάδες 10 20'

Γ3.α. Να μεταφέρετε τους παρακάτω τύπους στον Μέλλοντα: **ὄρων** (1η σειρά), **ἔχομεν**, **τύχοιεν**.
(μονάδες 3)

Γ3.β. **ἀξιούσιν, οἶδα**: Να μεταφέρετε τα ρήματα στον αντίστοιχο τύπο του Παρατατικού. (μονάδες 2)

Γ3.γ. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις (μονάδες 5):

- **πολλήν**: δοτική πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος του συγκριτικού βαθμού
- **μάλιστα**: τον αντίστοιχο τύπο στον θετικό βαθμό
- **προσέχειν**: τον ίδιο τύπο στον Αόριστο.
- **ἀποστρεφθέντας**: δοτική πληθυντικού στο ίδιο γένος
- **τὸν νοῦν**: ονομαστική πληθυντικού

Μονάδες 10 10'

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους όρους του κειμένου:

— **τεκμηρίοις, ἐκβαίνειν, χρόνον, τῷ πολέμῳ**. (μονάδες 4)

Γ4.β. **Κατηγοροῦσι δέ τινες τοῦ πολέμου καὶ διεξέρχονται τὴν ἀπιστίαν αὐτοῦ**:

- Να μεταφέρετε την περίοδο στον πλάγιο λόγο, **χρησιμοποιώντας την απαρεμφατική σύνταξη**, με εξάρτηση από τη φράση «**ὁ Αρχίδαμος ᾤετο**». (μονάδες 3)

Γ4.γ. **Ἀπείποιμεν δ' ἂν ἀκούοντές τε καὶ λέγοντες, εἰ πάσας τὰς τοιαύτας πράξεις ἐξετάζοιμεν**:

- Να αναγνωρίσετε το είδος του υποθετικού λόγου στην περίοδο. (μονάδες 3)

Μονάδες 10 15'

 40' Προτεινόμενος μέγιστος χρόνος παραμονής σε κάθε θέμα.
-- Συνολική διάρκεια συγγραφής: **2:50'** (υπόλοιπο: 10' για έναν τελικό έλεγχο)

